

DET NYTTER

- rapport vedrørende to unge anbragt i soloprojekt på Nordlien

ved

Steen Hilling, neuropsykolog & personlighedspsykolog

Denne rapport fremviser en udvikling for to unge, der fra starten har været overvejelser på, om selve indsatsen mon var nødvendig, da begge blev beskrevet som pædagogisk upåvirkelige.

Den anbringende kommune har derfor været særlig opmærksom på de udviklingsmæssige fremskridt, der har bragt begge unge fra et meget bekymrende udviklingsniveau til et nuværende niveau, hvor der ses klare muligheder for fortsat normalisering. Men også at de unge nu viser særlige styrker, der på sigt vil betyde, at de har en selvhjulpethedsgrad, der er relativ høj. Disse unge er dog fortsat nogle, der skal støttes, men altså med helt andre midler – fagligt og økonomisk, end det oprindelige udgangspunkt.

Men hvordan er denne positive udvikling så sket?

Hvad skal der til pædagogisk for at behandlingsmæssige tiltag kan lykkes?

Dette vil rapporten belyse, så også andre unge får denne mulighed.

Indholdet i rapporten:

Der beskrives de to unges udgangspunkt sådan som andre i det professionelle system har beskrevet dem. Der medtages, hvordan personalet som modtog de to unge, også har beskrevet dem.

Herefter beskrives et udgangspunkt med vægt på evne-udvikling (kognitivt), samt personlig og social udvikling. Den enkelte elev sammenlignes hele tiden med sig selv, så det tydeliggøres, hvad der er sket.

Fra denne funktionelle udviklingsbeskrivelse ses på de pædagogiske tiltag. Hvad er det som er sket i de ca. 4 år som udviklingen beskriver?

Hvad er fremtiden for de to unge?

Udgangspunktet for de to unge

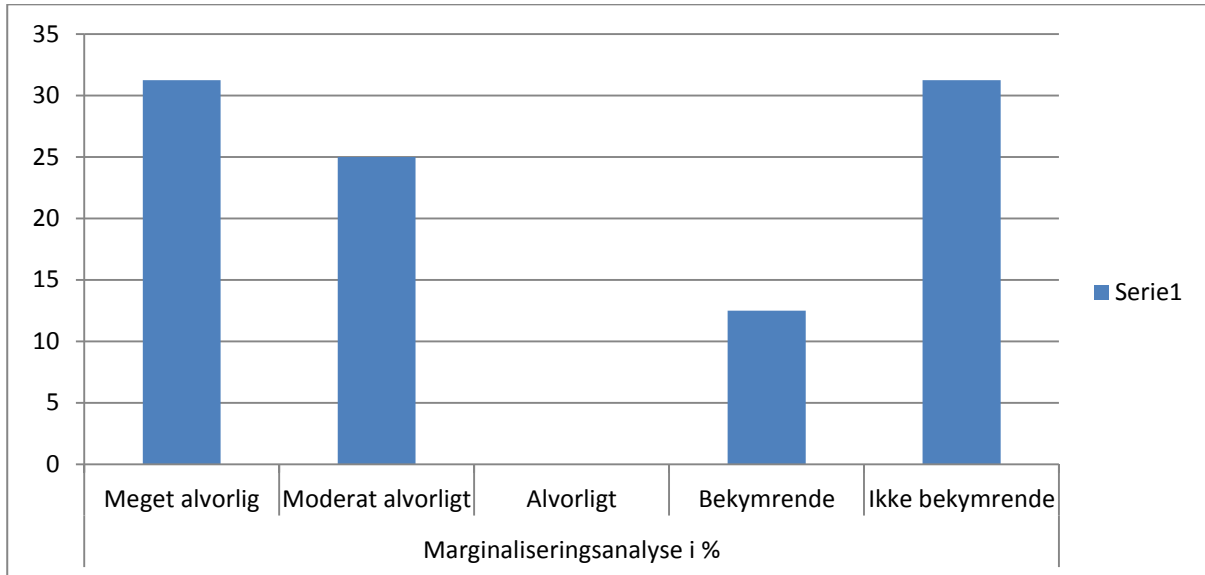
De to unge er anonymiseret og kaldes helholdsvis *Morten* og *Pia*.

Morten er ved anbringelsestidspunktet i 2008 kun 12 år, men viser en udviklingsalder under 5 år på både kognitive og social funktioner. Morten viser ydermere en meget lav begavelse dvs. under 60 IQ (normalen 105-110). Han fremviser mange 'særheder'. Han har en overseksualiserende tilgang i sin kontakt til andre dvs. at han taler om seksuelle temaer og altid 'hænger' kropsligt på andre. Han er ukritisk i sin sociale kontakt og agerer ret voldeligt, når han ikke får sin vilje. Hans seksuelle interesse er på dette tidspunkt rettet mod mindreårige små-piger, som han kontakter og opfordrer til seksuelle handlinger. Han anbringes i et solo-projekt, som start på sit ophold på opholdsstedet Hjorthøjgård.

Pia er 18 år, da hun anbringes på Nordlien i 2010, og der er beskrevet, at hun er diagnosticeret som alvorlig borderline, selvskadende med identitetsforstyrrelse og fremviser en lav og jævn begavelse med ca. 75 IQ point (normalen 105-110). Hun er brandstifter og har ikke konsekvensanalyser ift. egne handlinger. Pia har i skolen fået massiv specialundervisning, bla. for sin svære stammen og faglige problemer. Er sat et klassestrin ned og har været udsat for massiv mobning. Pia har været anbragt uden for hjemmet siden sit 3. år; først i plejefamilie og siden på institution med massiv personaledekning samt på en sikret institution. Faderen er død af blodpropper i 2007 og moderen har efter en alvorlig færdselsulykke haft alvorlige smerter, som har betydet, at hun svært har magtet Pia. Pia er nr. 2 ud af 6 børn. Pia er lige fra starten beskrevet som meget anderledes og med alvorlige sociale tilpasningsproblemer. Hendes diagnoser er forstyrrelse af aktivitets og opmærksomhed (DF90.0); reaktiv tilknytningsforstyrrelse i barndommen (DF94.19 samt blandet adfærds – og følelsesmæssig forstyrrelse (DF92.9). Pia anbringes i solo-projekt ifb med opholdet på Hjorthøjgård.

Sammenfattende er begge disse to unge i en svær marginaliseret position. Tages der udgangspunkt i professor Per S. Jørgensens skema for vurdering af marginaliseringsgrad, så fremviser de begge scoringer i området:

Morten

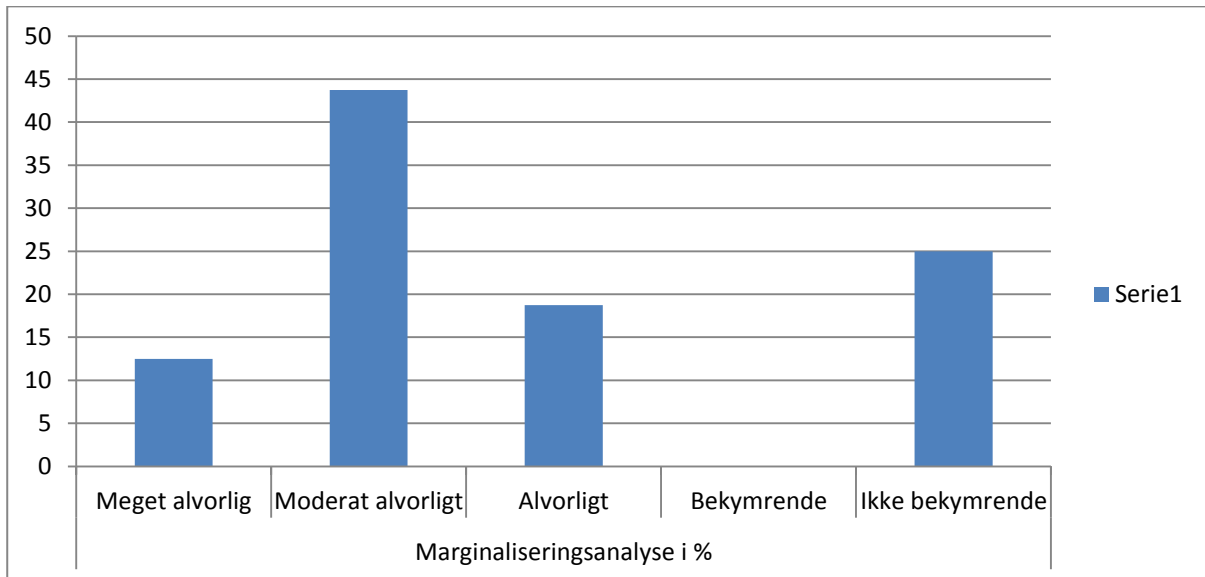
Marginaliseringsanalyse i %				
Meget alvorlig	Moderat alvorligt	Alvorligt	Bekymrende	Ikke bekymrende
31,25	25	0	12,5	31,25

For Morten ses, at han har en profil for meget alvorlig og moderat alvorlig på samlet 56, 25%. Men dette opstår ved, at der ikke foreligger nøjagtige oplysninger om hans familiebaggrund. I det anvendte skema kræves, at der er et ret omfattende kendskab til familiebaggrund, både fysiologisk og socio-økonomisk. Hvis man skal placere sig i et område, der er normalt skal man ligge med > 80% i ikke bekymrende områder og så er der reelt kun 20% at fordele. Disse vil oftest ligge i det bekymrende område for unge med pubertetsproblemer. Men altså slet ikke i nærheden af den marginaliseringsgrad på næsten 2/3 dele af marginaliseringsadfærd- og handlinger, som Morten fremviser.

Morten har en række fysiologiske problemer fx ret dårligt syn. Dette opdages først ved, at det pædagogiske personale konstaterer, at han ser akavet på forskellige ting. Morten kan fx slet ikke eftertegne. Han kommer til en øjenlæge, der konstaterer, at han virkelig har et ret omfattende synsproblem forårsaget af en synssygdom. Og dette er ikke opdaget, fordi hans adfærdsproblemer har overskygget at se på det "hele" menneske. Men det er dette, der må kræves af professionelle pædagoger – og her fik man denne konstatering på plads indenfor 2 uger.

For Pia ser grafen ganske enkelt ud som en alvorlig og behandlingskrævende ung.

Pia

Marginaliseringsanalyse i %				
Meget alvorlig	Moderat alvorligt	Alvorligt	Bekymrende	Ikke bekymrende
12,5	43,75	18,75	0	25

Samles de tre første scoringer ses, at 75% er fra alvorligt til meget alvorligt og så et slip ned til de ikke bekymrende. Dette omfatter fx at Pia ikke har spiseforstyrrelser eller alvorlige fysiologiske problemer at slås med. Men hendes ikk- bekymrende profil burde dog ligge på > 80%. Så der er lang vej, førend Pia kan opfattes som ikke marginaliseret.

At hun opfattes som behandlingskrævende ses i den psykolograpport, der er udfærdiget på Grenen, som er en sikret institution. Hele hendes adfærd på dette tidspunkt er beskrevet som stærk selvskadende, overoptaget af sit helbred, socialt alvorligt handicappet og med svær organisk betinget personlighedsforstyrrelse. Hun fremviser *tankemylder* og har ca. 56 tanker hun ikke kan slippe fx 'magiske tal' eller 'manden med de røde øjne'. Hun har en særinteresse for politiet, som hun formår at aktivere negativt i temmelig mange sammenhænge.

Den pædagogiske virkelighed

For begge unge kan der beskrives en række basale udviklingspsykologiske problemer, der alle omfatter tidligt omsorgssvigt. Derudover ses sociale skader, da de basale rollespil ikke er omsat til sociale handlinger. Dette medfører, at der her er tale om så gennemgribende problemer, at selv en relation til mennesker kan være særdeles svær. Begge unge har nemlig ikke oplevet eller lært, hvordan man mærker efter i forhold til tryghed og nærhed. Eksempelvis er det ikke normalt, at en 13 årig og en 18 årig altid går indenfor den sociale sikkerhedscirkel, som vi alle har på ca. 60 cm. Man føler sig intimideret, når nogle overskrider denne afstand, men det gør begge disse unge. Og de kan ikke forstå, at man så ikke vil tale med dem og bliver ved med at overskride sådanne regler for samvær. Det er sådanne basale adfærdsregler og temaer, der skal arbejdes med, som er stærkt sammenhængende med empati og selvværd.

De er begge evnemæssigt på et lavt niveau. De har begge omfattende læringsproblemer. De har ikke på nogen måde *lært at lære*. Så også her er der en særlig opgave.

Hvordan gik man så til opgaven?

Der blev udvalgt et team af få personer og opgaven blev forklaret som en narrativ relationel opgave. Den omhandler eksempelvis, at man skaber et samspil ud fra helt konkrete handlinger og fortæller den unge, hvordan man oplever at være sammen om det, der laves. Så ved at lave en bæk, forklares samtidig, hvorfor den er vigtig og hvordan man glæder sig til at sidde på den, spise sin mad på den etc. At man så også kan stå op på den og male er et ekstra skridt i at opnå den meningsskabende proces. Og ved at forklare sig og vende tilbage, lykkes det at etablere og genskabe oplevelser – det evaluerende.

Der skal samtidig sættes på en kognitiv tilgang. Dette vil betyde, at der skabes erkendelser hos den unge. Så nu tages der billeder til en dagbog, hvor den unge kan vende tilbage til det der skete, se arbejdsprocesserne og på den måde skabe regler og konkrete systemer til gentagelse. Når dette virker, så kan der medtages videooptagelser for at få kropshandlinger synliggjort, ud fra de arbejdsprocesser, der hele tiden skabes. Man optager fx hvordan et nybagt franskbrød *smager*, når man smører smør og syltetøj på – den egocentriske oplevelse. Og så går man baglæns i processen ved at vise hvordan man så laver et franskbrød – den funktionelle oplevelse. Den første oplevelse er narrativ og den næste skaber kognitiv erkendelse.

Der er dog en hel særlig opgave for det pædagogiske team at stoppe de uhensigtsmæssige adfærdsmønstre. Dette gøres ved at skabe en anden tænkning ved, at

der stort set ikke eksisterer *død* tid igennem dagen. Der er ikke tomrum – på noget tidspunkt i dagen. Hvert minut og time fordrer, at der er indhold. Dette kræver en omfattende planlægning og koordinering i teamet. Og langsomt skubbes de andre tanker i baggrunden for at fremme det, som aktuelt tilbydes. Og jo flere billeder og handlinger, der er synlige i dagbogen, jo mere er der reelt at tilvælge for den unge. Og udfasningen af uhensigtsmæssig adfærd og tænkning er dermed etableret.

Nu er begge de unge konkret tænkende og dette skaber en hel særlig indsats baseret på umiddelbare behovsopfyldelser. Så der laves meget mad, kager og slik i startfasen, fordi det er dette, som er basale behovsopfyldelser. Men der tages hurtigt *rigtige "mænd" gør* med ind. Så der etableres en mandeidentitet for Morten og der skabes en kvindeidentitet for Pia. Dette helt nødvendige tiltag kræver så, at der kan findes en pædagog, som er af henholdsvis han - og hunkøn til opgaven.

Og denne identitetsopbyggelse betyder, at der vil blive stillet spørgsmål, provokeret og skabt modstand på mange tiltag. Tænk på at netop 3-års fasen er en vigtig del af en etablering af identitet. Og denne periode benævnes som trodsalderen. Ingen af disse to unge har gennemlevet denne fase hensigtsmæssig. Så den reetableres hos den unge.

Det er ovenstående pædagogisk behandlingsplan, der blev etableret og gennemført.

Hvordan bliver de unge så klogere på verden?

Herefter beskrives et udgangspunkt med vægt på evne-udvikling (kognitivt), samt personlig og social udvikling. Den enkelte elev sammenlignes hele tiden med sig selv, så det tydeliggøres, hvad der er sket.

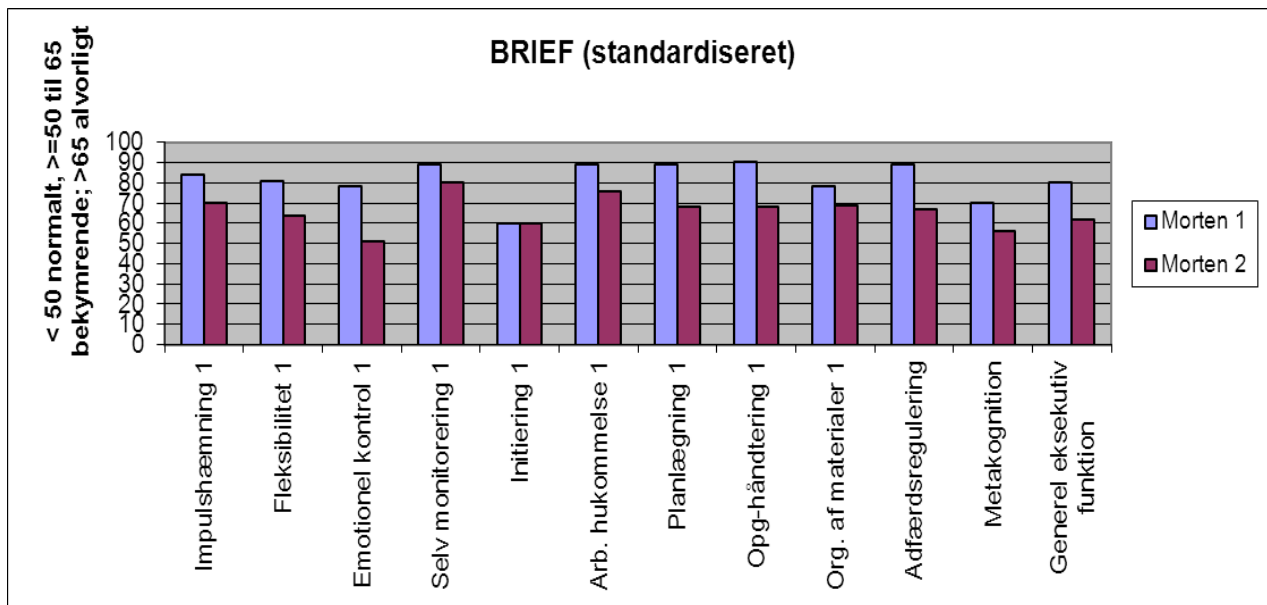
Der er gennemført en række psykologiske tests for at stedfæste udgangspunkt, men også at skabe grundlaget for det videre pædagogisk arbejde. Man kan også sige, at der etableres et psykologisk og pædagogisk behandlingsmæssigt koncept, der skal sikre, at der er værdi for pengene. Så den unge SKAL udvikle sig ellers er der noget rivende galt. Og det er teamets ansvar, at dette sker.

Der tages her udgangspunkt i BRIEF-testen, der viser den kognitive udvikling og der medtages RAVEN-testen, som er en intelligens test. Dette vil i sammenhæng med de pædagogiske rapporter fra teamet skabe et grundlag for indsigt og synliggøre udvikling.

I Raven intelligens testen scorer Morten første gang som en 4-5 årig (levealder 12 år). For nuværende score han 12-13 år (levealder 17 år). Så han har formået at optimere sin kognitive udvikling med 3 ekstra udviklings år i anbringelsesperioden.

Mortens profiler ses her sammenlignet:

Første testserie er fra 2008 (blåt søjlesæt) og sidste er fra marts 2013 (rødt søjlesæt).

T-scoring	Impulshæmning 1	Fleksibilitet 1	Emotionel kontrol 1	Selv monitorering 1	Initiering 1	Arb. hukommelse 1
Morten 1		84	81	78	89	65
Morten 2		70	64	51	80	60

	Opg-håndtering 1	Org. af materialer 1	Adfærdsregulering	Metakognition	Generel eksekutiv funktion
Morten 1	89	90	78	89	70
Morten 2	68	68	69	67	56

Dette betyder, at Morten har oplevet en udviklingsmæssig ændring på 20%, når alle ovenstående data sammenholdes. Eller tolket som: han har i sine selvstændige handlinger

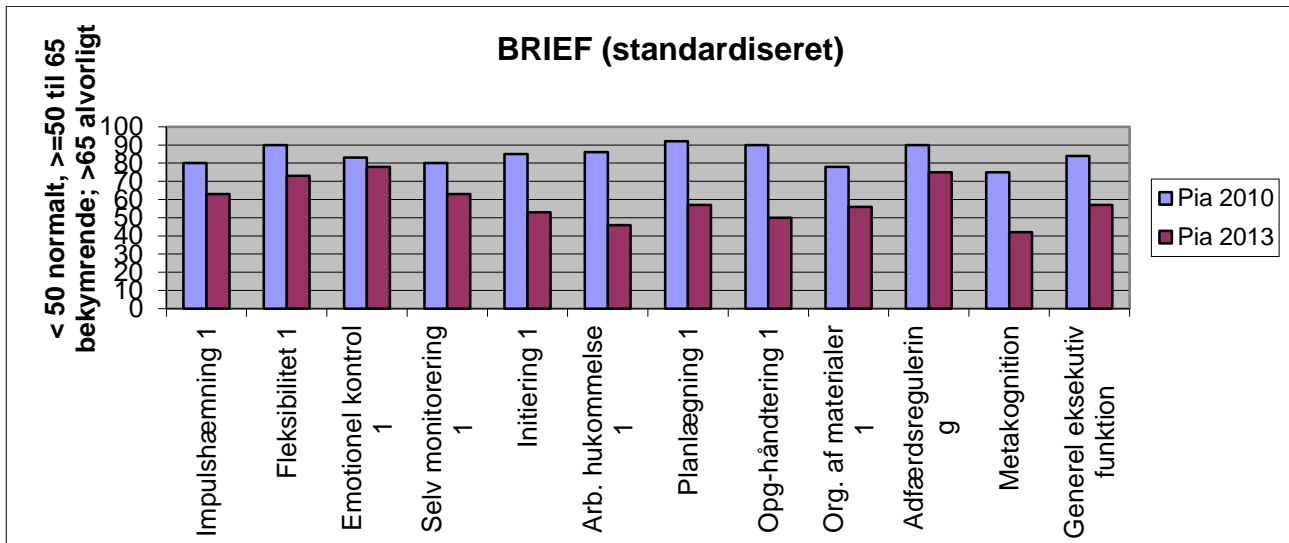
nu et 20% bedre overblik og opnået 20% bedre handlingskompetence. Og de mere specifikke landevindinger ses herunder.

Og dette skal ses på baggrund af, at han fremviste 12 områder (2008) med meget alvorlige og behandlingskrævende eksekutive funktioner (de røde markeringer i første linje, ≥ 65 T-point) og nu i 2013 fremviser 7 områder. Der ses samtidig en reduktion fra det stærkt behandlingskrævende til alvorlige problemer med 5 scoringer/områder. Men ses der på tallene, er der fire områder – planlægning, opgavehåndtering, organisering af materialer og adfærdsregulering - der ligger meget tæt på at flytte sig nedad mod ikke behandlingskrævende med bekymrende områder.

Så den pædagogiske indsats, der blev gennemført med udgangspunkt i hans konkrete tænkning og de voldsomme personlighedsforstyrrelser må siges at være lykkedes. Der skal dog forsat være kernepersoner om ham for at fastholde indsatsen. Men nu er det påvist, at han faktisk kan være medaktør i sin egen udvikling, og at der derfor ved fortsat satsning også kan opnås en bedre selvhjulpethedsgrad. Ligesom at hans faglige kompetencer kan udvikles videre.

Hans faglige standpunkt var i 2008 at han kunne tale, men ikke havde talbegreb, og ingen læsefærdighed. Nu – her i 2013 placerer han sig som en 2. klasser i læsning og matematik. Og denne faglige indsats er opbygget med konkrete matematikmaterialer og hans egne billeder som udgangspunkt for at skabe tekster og en læseproces. Men måske er det vigtigste, at hans attitude er at leve op til at være ”skoledreng” – han er indstillet på formel tilegnelse og læring.

Pia har på de tre år, som hun har været under pædagogisk behandling ligeledes skabet en ret utrolig selvudvikling.

T-scoring	Impulshæmning 1	Fleksibilitet 1	Emotionel kontrol 1	Selv monitorering 1	Initiering 1	Arb. hukommelse 1
Pia 2010		80	90	83	80	85
Pia 2013		63	73	78	63	53

T-scoring	Planlægning 1	Opg-håndtering 1	Org. af materialer 1	Adfærdsregulering	Metakognition	Generel eksekutiv funktion
Pia 2010	92	90	78	90	75	84
Pia 2013	57	50	56	75	42	57

Dette betyder at Pia har oplevet en udviklingsmæssig ændring på 30%, når alle ovenstående data sammenholdes. Eller tolket som: hun har i sine selvstændige handlinger nu et 30% bedre overblik og opnået 30% bedre handlingskompetence. Og de mere specifikke landevindinger ses herunder.

Og dette skal ses på baggrund af, at hun fremviste 12 områder (2010) med meget alvorlige og behandlingskrævende eksekutive funktioner (de røde markeringer i første linje, ≥ 65 T-point) og nu i 2013 fremviser 3 områder. Der ses samtidig en reduktion fra det stærkt behandlingskrævende til alvorlige problemer med 8 scoringer/områder. Og så er der 2 scoringer der nu placerer sig i "normalområdet" – metakognition dvs at tænke om og tænke sig om; arbejdshukommelsen. Det er to meget vigtige områder at magte i

normalområdet og betyder at Pia selvstændigt kan ændre sin tilværelse ud fra bevidste overvejelser.

Så den pædagogiske indsats, der blev gennemført med udgangspunkt i styring af hendes personlighedsforstyrrelse gennem en tydelig relation til én pædagog og et klart aftalt dagsprogram – har virket. Og så er der i forløbet skabt en særlig relation for Pia, da hun får ansvaret for en hundehvalp. Måske den første gang, at hun oplever at et lille væsen har brug for, at hun tænker og handler normalt. Og det er i den grad lykkedes. Så nu er Pia tilknyttet en hundekennel. Og her er hun meget værdsat med sin viden om pasning, foder og opdragelse af hunde.

Der skal dog forsat være én kerneperson, som gennemfører de mange ung-pige samtaler med hende. Hun skal nu til at finde sin pigerolle og håndtere unge mænd. Dette skaber andre problemer som i de næste år vil være en voldsom udfordring for Pia. Hendes egen seksualitet er beskrevet som stærkt selvskadende og atypisk, så her vil hun få behov for mange afklarende samtaler om egne ”anderledes” tanker og handlinger.

Dog er det påvist at hun kan være medaktør i sin egen udvikling og at der derfor ved fortsat satsning også kan opnås en stabil personlighedsudvikling.

Fagligt set er Pia placeret i normalområdet dog med fagligt lidt lavere niveau.

Personlighedsmæssig udvikling

Morten er beskrevet som udviklingshæmmet og med alvorlige seksualiserende personlighedsforstyrrelser.

Hans personlighedsudvikling kan beskrives således:

I 2008 viste hans behandlingskrævende profil, at han kunne gå og ruge over uretfærdigheder og så overfalde andre. Kort og godt kunne han være gemen og beregnende ud fra sin egocentriske og konkrete egenoplevelse. Det er dette, der gør, at han er farlig for andre. Og nu her i 2013 har han fået en balance i sit selvværd. Han ved faktisk, hvad han kan og er god til. Og ud fra dette selvværdsgrundlag er der samtidig sket en dæmpning af både de aggressive sider og de følelsesmæssige sider. Han magter nu at spørge ind til situationer for at få hjælp til en forståelse og placerer sig næsten på normalgrænserne, dog med let overscoring. Han har forsat svært ved at finde ud af mange ting, så lige under overfladen er der stor selvusikkerhed, specielt i ukendte situationer.

Pias personlighedsprofil viser tilbage i 2010, at hun virkelig har det ekstremt dårligt. Hun agerer på dette tidspunkt med at skade sig selv, råbe op og bande alle andre ned i et

meget dybt hul. Hun er ikke særlig charmerende. Men derfra skabes den ene aftale med Pia efter den anden om hendes faktiske handlinger og hvordan man skal skabe samspil. Et samspil, som pædagogen og hun kan leve med. Og denne totale sikkerhed i de ydre vilkår har gjort, at hun i 2013 viser en aktiv side af sin personlige udvikling. Hun er i den grad søgende og spørgende og ønsker at skabe positive samværssituationer. Hun er lyttende og givende i samspil. De meget alvorlige personlighedsforstyrrelser (tidligere beskrevet) er der forsat, men nu har Pia opnået en selvkontrol i kendte omgivelser. Med denne ro, viser det sig, at hun selv kan skabe en personlighedsudvikling, der kompenserer - fx at snakke med sin hund om sine egne angstoplevelser. Det lykkes ikke altid, men så er der personale, der hjælper med lige at sidde og tale med hende i de lange angste nætter, men hun kommer selv og spørger om denne hjælp.

Fra denne funktionelle udviklingsbeskrivelse ses på de pædagogiske tiltag. Hvad er det som er sket i de år som udviklingen beskriver?

Der er hos Morten skabt en reel faglig, personlig og social udvikling (PAS analysen) med en doubling af hans selvstændige kompetencer og en reduktion af nødvendig hjælp på 60%. Der ses fortsat omfattende problemer i hans helhedsopfattelse og overblik. Det er her hans udviklingshæmning ses at skabe problemer. Morten har lært at kompensere ved at benytte tillærte og egne regler. Det er dette arbejde, der har krævet træning og vedholdenhed fra dagligdagens hygiejneregler til arbejdsregler. Og nu er der en platform af basal viden, som han kan skabe forklaringer ud fra. Med så omfattende understimulering, er det nødvendigt at opbygge hans viden om sig selv i verden. Det er dette som er lykkedes.

For Pia har det relationelle samspil, trygheden af det altid er den samme person og aftalerne været det bærende i hendes udvikling. For selv om hun nu bedre kan styre sine personlige problemer, vil hun altid have dem med i sin bagage. Så Pia skal og kan nu lære at magte egne problemer bedre og bedre. Den lille kærlige hund er måske det særlige "kit" der får hende til at vende tilbage, tænke mere normalt og falde ind i de rammer, der for begge skaber en særlig synlighed og tryghed. At leve med alvorlige psykiske problemer vil hele tiden kræve, at man kommer "over muren" og tilbage til normaliteten igen. Dette kræver megen energi og beslutsomhed. Pia har fået mod på denne proces med sig selv og magter den nu meget bedre.

Hvad er fremtiden for de to unge?

Morten skal have en særlig støtte og en ro i forhold til at kende sine omgivelser. Hans rutiner er vigtige for ham, da de fastholder hans selvopfattelse af at handle normalt. Men der kan nemt skabes forvirring hos ham, set ud fra hans lave begavelse. Så med indsigt

kan der fortsat opnå udvikling i konkrete og kendte rammer. Dette sammen med kendte arbejdsrutiner og kendte personer om ham, vil han fortsat kunne udvikle sig og blive endnu mere selvstændig. Hans ønske om at blive landbrugsmedhjælper ser ud til at blive den livsdrøm, som han kan opfylde.

Pia har allerede nu med sit arbejde i hundekennelen en særlig tryghed. Og samtidig er hendes hjem og det sted hun bor så væsentligt for hende. Hun pynter faktisk meget og ordner om sig for at skabe sin tilværelse. Der ses, at det samspil, hun har opnået med en kendt voksen er af stor styrke og væsentligt for hende i hendes liv. Hun skal lære at leve med sin personlighedsforstyrrelse og dette kræver indsigt fra omgivelserne. Dette skal bibeholdes som Pias ramme og koncept. For lykkes dette, så vil hun også kunne klare sig selv på sigt. Selvfølgelig er hun bekymret for sit voksenliv. Tænk at skulle finde en kæreste, vænne sig til ham og måske få børn. Men alle disse tanker bearbejder hun for nuværende dagligt med den kontaktperson som holder umådelig af hende og ved hvordan man bedst støtter Pias normaludvikling.

Afrunding

Der er her præsenteret to rigtige cases, hvor udgangspunktet ser relativt håbløst ud. Det er derfor vigtigt at kunne fremvise, at det nytter. At en indsigtsfuld forståelse, dygtige og fagligt kompetente pædagoger og et team, der hele tiden holder den unges udvikling i fokus, er der man skal satse. Et fokus der har betydet at personalet er veluddannet og at de unge profiterer af dette ved at få udviklingsrum. Udviklingsrum er individuelle og derfor er der ingen færdige løsninger på unge med så omfattende problematikker. Men det lykkes, når alle gode kræfter samles om den unge. Når det kan lade sig gøre med pædagogisk behandling på så svære unge, må det være svært at sætte grænsen for **ikke** at skabe udvikling.

Indsatsen lykkes, når der er faglighed, indsigt og forståelse for problemer. Som i disse cases, skal der skabes kompetencer gennem de optimale pædagogiske metoder og handlinger.

Det er dette som er den pædagogiske behandling.

Steen Hilling